

I. Általános tájékoztató a szakirányú továbbképzések létesítésének és indításának kérdéseiről és folyamatáról

(a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet (Vhr.) 21/A-D. §-ai alapján)

1. Szakirányú továbbképzés **csak felsőoktatási intézmény által** létesíthető és indítható.
2. A szakirányú továbbképzésben – az alap- vagy a mesterfokozatot követően további – **szakirányú szakképzettség szerezhető**. A szakirányú továbbképzésben szerzett oklevél nem emeli a korábbi végzettség szintjét, a szakirányú továbbképzésnek önálló végzettségi szintje nincs.
3. A szakirányú továbbképzés **vagy alapkhoz vagy pedig mesterfokozathoz kapcsolódhat**, méghozzá annak (azoknak) az alapképzési vagy mesterképzési szak(ok)nak a végzettségi szintjéhez, amely(ek)re a szakirányú továbbképzési szak épül, illetve amely(ek)hez képest további, új ismereteket ad.
4. Ebből következik az a fontos előírás, hogy – a pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzések kivételével – **mesterfokozatot követő szakirányú továbbképzés alapkhoz nem hirdethető meg**. Ezért a felvétel feltételei körében egyértelműen meg kell jelölni, hogy alap- vagy mesterképzési szintű szakon végzetek vehetők fel. Azonban az alapképzési szintet követő szakirányú továbbképzésben – a felvétel egyéb feltételeinek is megfelelő – mesterfokozattal rendelkezők részt vehetnek.
5. A szakirányú továbbképzések **típusai és a felvétel feltételei:**
 - a) *Egy vagy több képzési területhez kapcsolódó szakirányú szakképzettséget nyújtó képzés*

A felvétel feltétele: a képzési terület(ek)nek megfelelő alapképzésben – mesterképzési szinthez kapcsolódó szakirányú továbbképzés esetén mesterképzésben – szerzett oklevél és az esetleg előírt egyéb feltételek (pl. szakmai gyakorlat).
 - b) *Valamely szakhoz közvetlenül kapcsolódó, speciális szakirányú szakképzettséget nyújtó képzés*

A felvétel feltétele: az adott alapképzési – mesterképzési szakhoz kapcsolódó szakirányú továbbképzés esetén az adott mesterképzési – szakon szerzett oklevél és az esetleg előírt egyéb feltételek (pl. szakmai gyakorlat).

A szakjogász, szakközgazdász vagy szakmérnök szakképzettséget adó szakirányú továbbképzések ebbe a típusba tartoznak, melyekkel kapcsolatos további előírás, hogy szakjogász szakképzettséget csak jogász, szakközgazdász szakképzettséget csak közgazdász, szakmérnök szakképzettséget csak mérnök szakképzettséggel rendelkezők szerezhetnek. Hasonló a helyzet a szakpszichológus, szakápoló, szakorvos, illetve bármely olyan szakirányú továbbképzés esetében, amely alap- vagy mesterképzésben megszerezhető egyetlen konkrét szakképzettséghez kapcsolódik.
 - c) *Alapképzési vagy mesterképzési szak képzési és kimeneti követelményeiben meghatározott, önálló szakképzettséget eredményező szakirány második, illetve további szakirányként történő elvégzését biztosító képzés*

A felvétel feltétele: az adott alapképzési – mesterképzési szakhoz kapcsolódó szakirányú továbbképzés esetén az adott mesterképzési – szaknak a meghirdetett szakiránytól eltérő, másik szakirányán szerzett oklevél és az esetleg előírt egyéb feltételek (pl. szakmai gyakorlat).

d) *Pedagógus-szakvizsgára felkészítő képzés*

A felvétel feltétele: kizárólag pedagógusképzés képzési területen az intézmény által meghatározott szak(ok)on (akár alapképzési, akár mesterképzési szakok is lehetnek) szerzett oklevél és az esetleg előírt egyéb feltételek (pl. szakmai gyakorlat).

A pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szak tartalmának és képzési idejének meghatározására további szabályokat határoz meg a Vhr. 21/B. §-a. A képzés létesítésére benyújtott kérelem előtt a kérelmező felsőoktatási intézménynek be kell szereznie a pedagógus-továbbképzési rendszer működésének véleményezésére jogosult szakértői testületnek (jelenleg ez az Országos Köznevelési Tanács) véleményét a pedagógus-szakvizsgává minősítésről.

Fontos szabály a felvétel feltételeinek meghatározására vonatkozóan:

a) **alapképzési szinthez** kapcsolódó szakirányú továbbképzésben részt vehetnek a felvétel feltételeként meghatározott

- alapképzés(ek)ben;
- alapképzés(ek)re épülő mesterképzésben (mintegy további jelentkezési feltételként),
- osztatlan képzésben,
- korábbi főiskolai szintű képzésben,
- korábbi egyetemi szintű képzésben végzettek.

A felvétel feltételeként megjelölt végzettségi szint tehát belépési minimumszintet jelent. Ha alapképzési szinthez kapcsolódó szakirányú továbbképzésbe lehetővé teszik mesterfokozattal (egyetemi szintű végzettséggel) rendelkezők belépését is, az ilyen végzettségű hallgatók figyelmét fel kell hívni arra, hogy a képzés kizárólag alapfokozatban megszerzett ismeretekre épül.

b) **mesterképzési szinthez** kapcsolódó szakirányú továbbképzésben részt vehetnek a felvétel feltételeként meghatározott

- mesterképzés(ek)ben;
- osztatlan képzésben,
- korábbi egyetemi szintű képzésben végzettek.

Mindegyik típusú szakirányú továbbképzés esetében felvételi előfeltételként meghatározott munkakör betöltése, meghatározott időtartamú szakmai gyakorlat, további szakképzettség megléte is kiköthető azzal a megköttéssel, hogy a felsőoktatási intézmény azonos felvételi követelményeket köteles alkalmazni, függetlenül attól, hogy a jelentkező mely felsőoktatási intézményben szerezte az oklevelét.

6. A szakirányú továbbképzés **nyilvántartásba vételi eljárása** a következőkre irányulhat:

- a szakirányú továbbképzés képzési és kimeneti követelményeinek nyilvántartásba vétele (létesítése)
- a szakirányú továbbképzés indításának engedélyezése és nyilvántartásba vétele

6.1. Létesítésről (a képzési és kimeneti követelmények nyilvántartásba vételéről) beszélünk, ha még nem létező szakirányú továbbképzési szakot hoz létre az intézmény, adott esetben akár úgy, hogy egyelőre indítani nem is tervezi. Szakirányú továbbképzés létesítését az FRKP-6030 számú adatlap és mellékletei benyújtásával lehet kezdeményezni.

A létesítés fontos korlátja, hogy konkrét alapképzési vagy mesterképzési szakhoz kapcsolódó szakirányú továbbképzés létesítésére csak olyan felsőoktatási intézmény jogosult, amely azon a konkrét szakon képzést folytathat (ami azt jelenti, hogy annak az alapképzési vagy mesterképzési szaknak az indítását, amelyhez a szakirányú továbbképzés kapcsolódik, az Oktatási Hivatal engedélyezte és nyilvántartásba vette). Ezen korlátozás nem alkalmazandó a szakfordító szakirányú továbbképzések esetében.

6.2. Az indítás engedélyezéséről és nyilvántartásba vételéről beszélünk, ha a Hivatal által már nyilvántartásba vett szakirányú továbbképzési szakot kíván az intézmény indítani. A már létesített szakirányú továbbképzési szak indítása esetén a kérelmet nem letölthető, hanem a www.felvi.hu/hivataliugyek címen elérhető online kérelemkezelő rendszeren keresztül és az ott generálható adatlapon szükséges benyújtani, csatolva (feltöltve) a hozzá tartozó mellékleteket.

Ha a felsőoktatási intézmény egy már létesített szakirányú továbbképzést kíván indítani, annak feltétele, hogy az indítandó szakirányú továbbképzés képzési területe szerepeljen a felsőoktatási intézmény alapító okiratában. Ezen korlátozás nem alkalmazandó a szakfordító szakirányú továbbképzések esetében.

7. A létesítés és az indítás két külön eljárás.

Tekintettel arra, hogy indítás engedélyezése iránti kérelmet kizárólag már létesített – azaz nyilvántartásba vett képzési és kimeneti követelményekkel rendelkező – szakirányú továbbképzésre vonatkozóan lehet benyújtani, minden esetben előbb a szakirányú továbbképzés létesítését kell kezdeményezni az Oktatási Hivatalnál.

8. A létesítési eljárás megindításához a következők szükségesek:

- kitöltött FRKP-6030 sz. adatlap,
- a létesítendő szakirányú továbbképzésnek a szenátus által elfogadott képzési és kimeneti követelményei,
- a szakirányú továbbképzés létesítéséről, indításáról és tantervének elfogadásáról szóló szenátusi határozat másolata,
- a szakirányú továbbképzés javasolt ISCED szerinti besorolása, valamint az európai és a magyar képesítési keretrendszer szerinti besorolása,
- pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzés nyilvántartásba vétele esetén a pedagógus-továbbképzési rendszer működésének véleményezésére jogosult szakértői testületnek a Vhr. 21/B. §-ban foglaltak alapján kialakított véleménye a pedagógus-szakvizsgává minősítésről,
- a szakterületért felelős miniszter véleménye olyan szakirányú továbbképzés nyilvántartásba vétele során, amelynek szakterületén jogilag szabályozott képzési, továbbképzési rendszer működik, továbbá amelyik egészségügyi, étellel és biztonsággal összefüggő tevékenység végzéséhez szükséges vagy szakértői kompetenciák megszerzésére való felkészítést ígér.

Fontos: a képzési programot – jelen tájékoztató 5. c) pontjában meghatározott szakirányú továbbképzés tanterve kivételével – nem kell megküldeni az Oktatási Hivatalnak, azonban abban az alábbiakról kell rendelkezni:

- a képzési és kimeneti követelmények alapján kidolgozott tantervről és tantárgyi programokról,
- az értékelési és ellenőrzési módszerekről, eljárásokról,
- a korábban szerzett ismeretek, gyakorlatok beszámítási rendjéről.

9. Az indítási engedélyezési és regisztrációs eljárás megindításához a következők szükségesek:

- a www.felvi.hu/hivataliugyek címen elérhető online kérelemkezelő rendszeren keresztül történő kérelembenyújtás és ott generálható adatlap,
- a szakirányú továbbképzés indításáról hozott szenátusi döntésnek a felsőoktatási intézmény vezetője vagy az általa megbízott személy által aláírt kivonata,
- az 5. pont c) alpontja szerinti szakirányú továbbképzés esetében az alap- vagy mesterképzés második vagy további szakirányt tartalmazó tanterve,
- a képzés megállapodás keretében történő indítása esetén a megállapodás másolata.

10. További fontos tudnivalók:

- A szakirányú továbbképzési szakok Oktatási Hivatal által nyilvántartásba vett képzési és kimeneti követelményeit a regisztrációt követően csak korlátozottan lehet módosítani (nem lehet módosítani a képzés nevét, szakképzettségét, képzési területét, félév- és kreditszámát), továbbá az egyetértést is igényel, ha a képzésre másik felsőoktatási intézmény is szerzett indítási engedélyt, ezért fokozott figyelemmel szükséges eljárni a létesítési eljárás, a regisztrálni kérelmezett kimeneti és kimeneti követelmények kidolgozása során.
- A 2009/2010-es tanévtől kezdődően szakirányú továbbképzés már csak akkor indítható, ha az Oktatási Hivatal a képzés létesítését nyilvántartásba vette, majd ezt követően annak indítását engedélyezte és regisztrálta.
- Az indításnak feltétele az Oktatási Hivatal engedélyezésén és regisztrációján túl az is, hogy ezt követően a felsőoktatási intézmény a szakirányú továbbképzési szak tantervét a honlapján közzétegye. A szakirányú továbbképzések tájékoztatójában történő szerkesztésre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szakirányú továbbképzés létesítését, valamint indításának engedélyezését és regisztrációját a Vhr-ben meghatározott határidőn belül kezdeményezték, továbbá ha ezen eljárások lezárására a szerkesztésre nyitva álló határidőn belül sor került (jogerős határozattal).
- A szakirányú továbbképzésben résztvevők hallgatóknak minősülnek, ezért a szakirányú továbbképzésre felvettek létszáma – a szakirányú továbbképzési szak képzési területén – beleszámít a maximális hallgatói létszámba.

II. A képzési és kimeneti követelmények részei

1. A szakirányú továbbképzés megnevezése

A létesíteni kívánt képzés nevében – az alapképzésekhez és mesterképzésekhez hasonlóan – szerepelnie kell a képzés típusára történő utalásnak: a „szakirányú továbbképzési szak” toldatnak.

A szakirányú továbbképzés megnevezésének más szakirányú továbbképzés, alapképzési vagy mesterképzési szak, felsőoktatási szakképzés megnevezésétől egyértelműen különböznie kell. Célszerű továbbá különböznie bármilyen más, jogszabályban szabályozott képzésben szerezhető szakképzettség elnevezésétől is (pl. OKJ-s szakképzések). A képzési rendszeren belüli párhuzamosságok elkerülése érdekében arra is figyelni kell, hogy egy másik képzéstől eltérő elnevezéssel, de azzal megegyező szakmai tartalommal se létesüljön szakirányú továbbképzés.

Ha a felsőoktatási intézmény ugyanazon a szakmai területen 2 külön szakirányú továbbképzést kíván létesíteni úgy, hogy az egyik alapképzési szintre a másik mesterképzési szintre épül, ezt a megnevezésben jelölni kell, pl. toldatok használatával (kivéve az „okleveles” toldatot, mivel az a mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiben kifejezetten a mesterképzések jelzésére használatos kifejezés).

2. A szakirányú továbbképzésben szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése

Egy szakirányú továbbképzéshez csak egyetlen szakképzettség kapcsolható.

A szakirányú továbbképzésben szerezhető szakképzettség megnevezésének más szakirányú továbbképzésben, alapképzési vagy mesterképzési szakon, felsőoktatási szakképzésben megszerezhető szakképzettség megnevezésétől egyértelműen különböznie kell. Célszerű továbbá különböznie bármilyen más, jogszabályban szabályozott képzésben szerezhető szakképzettség elnevezésétől is (pl. OKJ-s szakképzések). A képzési rendszeren belüli párhuzamosságok elkerülése érdekében arra is figyelni kell, hogy egy másik képzéstől eltérő szakképzettséggel, de azzal megegyező szakmai tartalommal se létesüljön szakirányú továbbképzés.

Ha a felsőoktatási intézmény ugyanazon a szakmai területen 2 külön szakirányú továbbképzést kíván létesíteni úgy, hogy az egyik alapképzési szinthez a másik mesterképzési szinthez kapcsolódik, ezt a szakképzettségben is jelölni kell, pl. toldatok használatával (kivéve az „okleveles” toldatot, mivel az a mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiben kifejezetten a mesterképzésben szerezhető szakképzettségek jelzésére használatos kifejezés).

(2) A 2. § (1) bekezdésének *c)* pontjában meghatározott szakirányú továbbképzés esetében az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti szakképzettség megnevezése a külön jogszabályban meghatározott szakirány szerinti szakképzettség.

3. A szakirányú továbbképzés besorolása

3.1. Képzési terület szerint

Egy szakirányú továbbképzésnek – az alapképzésekhez és mesterképzésekhez hasonlóan – csak egyetlen képzési területe lehet. Egyértelműen meg kell jelölni, hogy az adott szakirányú továbbképzés melyik – lent felsorolt – képzési területhez tartozik:

- agrár képzési terület
- bölcsészettudomány képzési terület
- gazdaságtudományok képzési terület
- hitéleti képzési terület
- informatika képzési terület
- jogi képzési terület
- államtudományi képzési terület
- műszaki képzési terület
- művészet képzési terület
- művészetközvetítés képzési terület
- pedagógusképzés képzési terület
- orvos- és egészségtudomány képzési terület
- sporttudomány képzési terület
- társadalomtudomány képzési terület
- természettudomány képzési terület

3.2. A végzettségi szint szerinti besorolás:

Bár a szakirányú továbbképzés elvégzésével újabb felsőoktatási fokozat nem szerezhető, maga a szakirányú továbbképzés vagy alap- vagy mesterképzési szintre épülhet. Ez alapján a belépési

minimumszint alapján kell meghatározni a létesítendő szakirányú továbbképzés szintjét az alábbi besorolási rendszerek szerint külön-külön:

- ISCED 1997: alapképzési és mesterképzési szint esetén egyaránt 5A
- ISCED 2011: alapképzési szint esetén 6, mesterképzési szint esetén 7
- az európai keretrendszer (EKKR): alapképzési szint esetén 6, mesterképzési szint esetén 7
- a magyar képesítési keretrendszer (MKKR): alapképzési szint esetén 6, mesterképzési szint esetén 7

3.3. A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása:

A képzési területi és a végzettségi szint szerinti besoroláson kívül a létesítendő képzés szakképzettségének tanulmányi területi besorolása is szükséges még:

- ISCED 1997 szerint
- ISCED-F 2013 szerint

4. A felvétel feltételei:

Közös szabály, hogy szakirányú továbbképzésre az vehető fel, aki vagy alapképzésben vagy mesterképzésben (ideértve a főiskolai, illetve egyetemi szintű végzettséget is) korábban már megszerzett végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezik. A felsőoktatási intézmény azonos felvételi követelményeket köteles alkalmazni, függetlenül attól, hogy a jelentkező mely felsőoktatási intézményben szerezte az oklevelét. Felvételi előfeltételként meghatározott munkakör betöltése, meghatározott időtartamú szakmai gyakorlat, további szakképzettség megléte is kiköthető.

A felvétel speciális feltételei attól függően alakulnak, illetve határozhatók meg, hogy milyen típusú szakirányú továbbképzésről van szó (ld. részletesen az I./5. pontot).

Fontos: a felvétel feltételeiként anyagi jogi feltételeket (pl. korábbi képzés elvégzése, oklevél, nyelvtudás vagy szakmai tapasztalat megléte) lehet csak meghatározni. Alaki jogi (eljárási) feltételek (pl. felvételi eljárási díj befizetése, sikeres szóbeli meghallgatás, alkalmassági vizsga stb.) meghatározásának nem itt, hanem a felvételi meghirdetésben van a helye.

5. A képzési idő, félévekben meghatározva:

A képzési időt félévekben szükséges megadni. A képzési idő két, három vagy négy félév lehet. A képzés idejével kapcsolatos egyéb adatok (óraszám, elmélet-gyakorlat aránya stb.) nem részei a képzési és kimeneti követelményeknek, azok a tanterv részeként szabályozandók.

Pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzés képzési ideje csak 4 félév lehet.

6. A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma:

Az (össz)kreditszámot a képzési idővel összhangban kell megállapítani:

- 2 féléves képzés esetén: 60 kredit,
- 3 féléves képzés esetén: 90 kredit,
- 4 féléves képzés esetén: 120 kredit.

A pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzés során megszerzendő kreditek száma csak 120 lehet.

7. A képzés célja és a szakmai kompetenciák (tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség)

Ennek kifejtése során az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

- Nem az ismeretkörök kifejtése szükséges (annak a 8. pontban van a helye).
- Elvárás az absztrakt, általános (egyres/többes szám első személyt kerülő) megfogalmazás: olyan képzés létesítésére kerül sor, amelyet később más felsőoktatási intézmény is indíthat, így a létesítő intézmény sajátos intézményspecifikus jellemzőit, megvalósítási környezetét vagy az oktatásba általa bevonni kívánt partnerek megnevezését a képzési és kimeneti követelmények nem tartalmazhatják.
- Ezt a részt az alábbi tagolásnak megfelelően kell kifejteni:

7.1. A képzés célja

7.2. A szakmai kompetenciák

7.2.1. Tudás

7.2.2. Képesség

7.2.3. Attitűd

7.2.4. Autonómia és felelősség

8. A szakirányú továbbképzés szakmai jellemzői, a szakképzettséghez vezető szakterületek és azok kreditaránya, amelyből a szak felépül:

Csak a főbb ismeretkörök (általában 3-5 db) nevét és az azokhoz rendelt kreditértéket kell meghatározni.

Azoknál az ismeretköröknél, amelyeknek az elnevezéséből mások számára nem állapítható meg annak tartalma (pl. „Alapozó ismeretek”, Szakmai ismeretek), szükséges néhány nagyobb ismeretblokk vagy tantárgycsoport felsorolása. Ugyanakkor fontos: a képzési és kimeneti követelmények ezen pontja ne legyen annyira részletes, hogy egyes konkrét tantárgyak nevét és tantárgyi kreditértékeket tartalmazzon.

Az itt meghatározott kreditek értékének a szakdolgozathoz rendelt kreditértékekkel együtt összességében egyeznie kell a 6. pontban jelzett összkreditértékkel. Az ismeretkörök kreditértékeit keretjelleggel is meg lehet határozni (pl. 20-25 kredit), ebben az esetben a minimum kreditértékek összege kevesebb, a maximum kreditértékek összege pedig nagyobb kell legyen, mint a 6. pontban meghatározott összkreditszám.

A pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzés esetében a Vhr. 21/B. §-a további előírásokat tartalmaz a képzési és kimeneti követelmények tartalmára és a kreditallokációra vonatkozóan.

III. Ajánlott sablon a képzési és kimeneti követelmények elkészítéséhez

„A(z) ... szakirányú továbbképzési szak képzési és kimeneti követelményei

1. **A szakirányú továbbképzés megnevezése:** ... szakirányú továbbképzési szak
2. **A szakirányú továbbképzésben szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése:** ...
3. **A szakirányú továbbképzés besorolása:**
 - 3.1. **Képzési terület szerinti besorolás:** ... képzési terület
 - 3.2. **A végzettségi szint besorolása:**
 - 3.2.1. ISCED 1997 szerint: ...
 - 3.2.2. ISCED 2011 szerint: ...
 - 3.2.3. az európai keretrendszer szerint: ...
 - 3.2.4. a magyar képesítési keretrendszer szerint: ...
 - 3.3. **A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása:**
 - 3.3.1. ISCED 1997 szerint: ...
 - 3.3.2. ISCED-F 2013 szerint: ...
4. **A felvétel feltétele(i):** ...
5. **A képzési idő félévekben meghatározva:** ... félév
6. **A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma:** ... kredit
7. **A képzés célja és a szakmai kompetenciák (tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség):**
 - 7.1. **A képzés célja:** ...
 - 7.2. **Szakmai kompetenciák:**
 - 7.2.1. **Tudás:** ...
 - 7.2.2. **Képességek:** ...
 - 7.2.3. **Attitűd:** ...
 - 7.2.4. **Autonómia és felelősség:** ...
8. **A szakirányú továbbképzés szakmai jellemzői, a szakképzettséghez vezető szakterületek és azok kreditaránya, amelyből a szak felépül:**
 - 8.1. **... ismeretkör/ismeretek:** ... kredit
... [leírás]

8.2. ... ismeretkör/ismeretek: ... kredit
... [leírás]

8.3. ... ismeretkör/ismeretek: ... kredit
... [leírás]

8.4. Szakdolgozat: ... kredit”